

La veritable història del «Garrotín»

El grup andalús de rock progressiu Smash el va adaptar al castellà i a l'anglès

Adaptació d'una il·lustració de Daniel Sesé

Al llarg dels segles, els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. La majoria són cançons que han nascut als Països Catalans, i moltes han tingut una trajectòria internacional -curta o llarga- o han estat veritables peces intergeneracionals. També hi ha peces compartides amb altres països propers (per exemple "En Joan petit"), que ajuden a dibuixar un imaginari polièdric de la Mediterrània format amb aspectes identitaris compartits amb altres cultures germanes.

El desembre de 2014, vam publicar un número especial (el 231) amb 100 cançons que tenen associades 100 històries per descobrir que algunes de les melodies que considerem nostres també han tingut un recorregut internacional i que han aconseguit emocionar Albert Einstein i **Igor Stravinski**, han fet emmudir dos presidents dels Estats Units o han cridat a la lluita en contra dels totalitarismes arreu del món. Al llarg d'aquest mes d'agost, anirem recuperant la veritable història d'algunes de les cançons del recopilatori, des de temes tradicionals a *hits* de la Nova Cançó, passant per peces emblemàtiques d'**Antònia Font** o **Els Catarres**. Avui descobrim què hi ha darrere de "Garrotín".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=cnxSIK639F8>

Els orígens del garrotín i la seva vinculació amb la rumba encara no han estat aclarits del tot. Segons alguns estudiosos, aquest gènere de tradició oral ja era present entre la comunitat gitana de Lleida a final del segle XIX. També caldria diferenciar entre els garrotins vells, més lents, transcendents i vinculats amb el flamenc, i els garrotins nous, més accelerats i de temàtica irònica i fins i tot picant. L'estructura del garrotín és molt tancada, amb estrofes de quatre versos heptasil·labs seguits sempre de la mateixa tornada repetida: *?Al garrotín, al garrotan, de la vera*

vera vera de Sant Joan'.

El que és clar i documentat és que a les primeres dècades del segle XX el garrotín estava certament consolidat. En tenim notícia ja al periòdic *L'Esquella de la Torratxa* l'any 1910, i s'ha constatat que el 1928 **Manuel Pubill**, **'El vell Parrano'** lleidatà, va presentar un concurs de garrotins al teatre Victòria de Barcelona.

El garrotín pertany al gènere de la cançó improvisada. Les estrofes es van component a mesura que es van cantant i habitualment ofereixen una mirada irònica de la societat. Les versions més conegudes són les interpretades per gitanos lleidatans com **Enric Pubill 'Parrano'**, **La Violeta**, **Garrotan** o **Rumberes dels Garrotan**. A més, altres artistes de la capital de Ponent també n'han fet les seves pròpies visions (**Carles A. Juste 'Lo Beethoven'**, **Lo Pardal Roquer...**), i ha traspassat les fronteres de la ciutat per arribar arreu. En aquest sentit, és interessant veure com diversos artistes han incorporat la tornada del garrotín en les seves pròpies cançons, fins i tot allunyades del gènere: **Ambaparà**, **De Calaix**, **Miquel Gil**, **Mox**, **Miquel del Roig**, **Rah-mon Roma...**

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=Yq3DLoDrD5I>

Els darrers anys el garrotín ha deixat de ser un patrimoni exclusiu del poble i la tradició musical gitana i s'ha popularitzat entre artistes de tota mena d'estils i de punta a punta del territori. En diverses poblacions catalanes s'organitzen concursos de garrotins, i fins i tot es poden trobar cibergarrotins a través de la xarxa o escoltar-los dins un embolcall de música electrònica. El grup andalús de rock progressiu **Smash** el va adaptar al castellà i a l'anglès.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=v_lmlmyt72A